

LUNDS
UNIVERSITET

Programnämnden för omvårdnad, radiografi
samt reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa

Strukturerade läraktiviteter.

SJSB48 Personcentrerad vård vid psykisk ohälsa, sjuksköterskeutbildningen, termin 4.

I denna fil finns tolv strukturerade läraktiviteter framtagna för VFU inom psykiatrisk omvårdnad samlade. De kan användas av studenter och handledare när studenterna handleds med peer learning men också av studenter som är ensamma på enheten. Först återfinns kursens lärandemål.

SJSB48. Lärandemål

1. beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka personers dagliga liv,
2. redogöra för psykofarmakologiska, somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa,
3. beskriva och redogöra för nationella riktlinjer, teorier och begrepp inom psykiatrisk hälso- och sjukvård,
4. jämföra innehållet i Hälso- och sjukvårdslagen med Lag om psykiatrisk tvångsvård utifrån begreppen delaktighet och integritet,
5. etablera tillitsfulla vårdrelationer och kommunicera med patienter, närstående och medlemmar i vårdteamet på ett pedagogiskt, empatiskt och respektfullt sätt,
6. identifiera och kritiskt värdera en persons symptom, tecken och vårdbehov,
7. genomföra och dokumentera omvårdnadsprocessens alla steg under handledning och i dialog med patienten,
8. identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet,
9. presentera och diskutera evidensbaserad kunskap och kunskapsbaserad vård inom området utifrån vetenskapliga artiklar och facklitteratur,
10. identifiera attityder och värderingar gentemot personer med psykisk ohälsa,
11. reflektera över det egna lärandet och eget behov av ytterligare kunskap och utveckling av yrkeskompetensen.

Strukturerad aktivitet i VFU: Kommuniera med person med psykisk ohälsa

Lärandemål: Beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka personers dagliga liv, etablera tillitsfulla vårdrelationer och kommunicera med patienter, närstående och medlemmar i vårdteamet på ett pedagogiskt, empatiskt och respektfullt sätt, identifiera och kritiskt värdera en persons symptom, tecken och vårdbehov samt identifiera attityder och värderingar gentemot personer med psykisk ohälsa.

Kärnkompetens: Personcentrerad vård

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Kommunikation och undervisning (1, 4); Omvårdnadsprocessen (6, 7, 8), Arbetsledning och samarbete (16), Professionellt förhållningssätt (18, 21)

Beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka det dagliga livet. Utgå från en patients livsberättelse och träna på en engagerad kommunikation.

Förberedelse:

Välj i samråd med handledaren en patient och fråga patienten om hen vill delta i ett samtal. Läs eventuellt patientens journal. Fundera över hur samtalet kan genomföras, hur öppna frågor kan ställas och på lämpliga följdfrågor. Öva gärna på en medstudent. Om du saknar medstudent/patient att öva med, föreställ dig ett samtal med en patient och reflektera över nedanstående punkter för att sedan diskutera med din handledare.

Aktivitet:

Välj en lugn plats där du kan sitta och samtala med patienten. Var noggrann med patientens delaktighet och autonomi. Ta med frågan ”Hur var livet innan du blev sjuk?” Identifiera symptom och hur de påverkar vardagen. Identifiera omvårdnadsbehov, resurser och riskfaktorer. Förklara utifrån ovanstående för patienten hur hen kan bevara och främja sin hälsa/egenvård

Reflektera över:

Hur gick det? Vad gick bra/mindre bra?

Kunde du gjort något annorlunda? Hur kan du fortsätta att öva på engagerad kommunikation?

Kunde du lyssna aktivt?

Redogör för patientens delaktighet och välbefinnande

Reflektera över betydelsen av att dela sin livsberättelse

Instruktion för handledare: Välj en lämplig patient. Följ upp studenternas samtal, reflektera tillsammans över samtalet och personcentrerad vård.

Strukturerad aktivitet i VFU: Psykofarmakologiska insatser vid psykisk ohälsa

Lärandemål: beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka personers dagliga liv, redogöra för psykofarmakologiska, somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa, jämföra innehållet i Hälso- och sjukvårdslagen med Lag om psykiatrisk tvångsvård utifrån begreppen delaktighet och integritet, genomföra och dokumentera omvårdnadsprocessens alla steg under handledning och i dialog med patienten samt identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet.

Kärnkompetens: Säker vård, Informatik

AssCE Bedömningsområde (faktor): Omvårdnadsprocessen (6, 7, 8, 9 10), Undersökningar och behandlingar (12), Arbetsledning och samarbete (16), Professionellt förhållningssätt (17, 18).

Redogör för psykofarmakologiska insatser vid psykisk ohälsa.

Förberedelse:

Välj i samråd med handledaren en patient. Utgå gärna från ett tidigare möte/samtal med patienten och/eller från patientens journal.

Aktivitet:

Identifiera och redogör för psykofarmakologiska vårdinsatser för patienten

Beskriv i grova drag hur läkemedel från grupper (ex. antipsykotika, sedativa/hypnotika, antidepressiva, stämningsreglerande) har satts in/satts ut.

Hur har effekt och biverkningar dokumenterats?

Vad är synonympreparat och hur vet man vilka det är?

Vad är en generell ordination? När används det? Har patienten vid behovs-mediciner? När ges de?

Har patienten narkotika-klassade preparat? Hur hanteras sådana läkemedel? Antidot?

Undervisa vid behov patienten om ordinerade läkemedel

Reflektera över:

- tänkbar följsamhet, interaktion, biverkningar

- hur patientens läkemedelshistoria dokumenterats. Är den lätt att följa? Saknas något? Skulle något kunna förbättras?

- integritet och delaktighet vid läkemedelsdistribution till en patient som inte vill ta läkemedel och/eller vårdas under LPT

- vilka vårdinstanser som patienten fått läkemedel utskrivna av. Kan det finnas fler läkare än de som syns i patientens psykiatriska journal som skrivit ut läkemedel? (primärvård, gynekolog, andra?)

Instruktion för handledare: Välj en lämplig journal. Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Somatiska, psykiatriska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser

Lärandemål: beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka personers dagliga liv, redogöra för psykofarmakologiska, somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa, beskriva och redogöra för nationella riktlinjer, teorier och begrepp inom psykiatrisk hälso- och sjukvård, jämföra innehållet i Hälso- och sjukvårdslagen med Lag om psykiatrisk tvångsvård utifrån begreppen delaktighet och integritet, presentera och diskutera evidensbaserad kunskap och kunskapsbaserad vård inom området utifrån vetenskapliga artiklar och facklitteratur, identifiera attityder och värderingar gentemot personer med psykisk ohälsa.

Kärnkompetenser: Personcentrerad vård, Samverkan i team, Informatik.

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Kommunikation och undervisning (3); Omvårdnadsprocessen (6, 7, 8, 9, 10), Arbetsledning och samarbete (13, 17), Professionellt förhållningssätt (17, 18).

Redogöra för somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa.

Förberedelse:

Välj i samråd med handledaren en patient. Utgå gärna från ett tidigare möte/samtal med patienten och/eller från patientens journal.

Aktivitet:

Identifiera och redogör för somatiska, psykiatriska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser för patienten. Beskriv hur andra instanser kan vara inblandade i en patients vård. Beskriv hur ”din” patient rört sig mellan akutvård, öppenvård och heldygnsvård och vilka olika vårdkontakter hen haft under sjukdomsförloppet.

Reflektera över:

När är det relevant med en somatisk undersökning/utredning?

Om patienten vårdas/vårdats under LPT, fundera över: Vilka instanser är alltid inblandade vid tvångsvård? Vem har ansvar för vad i den processen? Vad krävs för beslut om vård enligt LPT? Vad innebär LPT för ditt ansvar över patienten som sjuksköterska? Vad är tidsgränsen för anmälan till förvaltningsrätten? Hur görs journalanteckningar? Hur kan patienten överklaga till förvaltningsrätten? Vilket stöd skall erbjudas patienten? Hur skall patienten informeras om vad som gäller vid LPT och om patientens rättigheter i samband med vård enligt LPT; muntligt skriftligt?

Instruktion för handledare: Välj en lämplig patient. Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Ankomstsamtal

Lärandemål: Etablera en tillitsfull vårdrelation och kommunicera med patienter, närstående och medlemmar i vårdteamet på ett empatiskt och respektfullt sätt. Identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet

Kärnkompetens: Personcentrerad vård. Säker vård.

AssCE Bedömningsområde (faktor): Kommunikation och undervisning (1, 2, 4); Omvårdnadsprocessen (6, 10), Arbetsledning och samarbete (16), Professionellt förhållningssätt (18).

Förberedelse:

Ta reda på vad som bör ingå i ett ankomstsamtal och vilken information till patient och närstående som ges angående planering av vårdtillfället. Vad finns det för hålltider på avdelningen, så som rond, mattider mm? Finns det besökstider? För vem finns de? Hur ska kommunikationen mellan närstående och avdelningen fungera?

Aktivitet:

Genomför och dokumentera ett ankomstsamtal med en patient och eventuellt anhöriga utifrån ett personcentrerat förhållningssätt. Var så aktiv som situationen tillåter. Om du inte har möjlighet att delta i ett inskrivningssamtal, simulera ett inskrivningssamtal tillsammans med medstudent.

Rapportera till vårdlaget.

Reflektera över:

Hur kan patienten ha upplevt samtalet?

Vad är viktigt för dig att veta som sjuksköterska när du tar emot en ny patient?

Vad bör ingå i den grova planering för vårdtillfället som du delger patient och närstående?

Hur följer du upp om patient/närstående tagit till sig den givna informationen?

Behövs kompletterande information?

Reflektera över sjuksköterskans maktposition gentemot patient/närstående och vilka konsekvenser denna kan få. Hur hanterade du/ni att ha makt, ta makt och ge makt och att ha ansvar, ta ansvar och ge ansvar under detta samtal?

Reflektera över hur du tror att patienten kände sig under samtalet. Tror du att patienten kände sig delaktig? Hur möjliggjorde du patientens delaktighet? Vilken relevant information bidrog patienten/närstående med?

Instruktion för handledare: Reflektera tillsammans över samtalet och dokumentationen.

Strukturerad aktivitet i VFU: Genomför och dokumentera omvårdnadsprocessens alla steg.

Lärandemål: beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka personers dagliga liv, redogöra för psykofarmakologiska, somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa, etablera tillitsfulla vårdrelationer och kommunicera med patienter, närstående och medlemmar i vårdteamet på ett pedagogiskt, empatiskt och respektfullt sätt, identifiera och kritiskt värdera en persons symptom, tecken och vårdbehov, genomföra och dokumentera omvårdnadsprocessens alla steg under handledning och i dialog med patienten, identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet.

Kärnkompetenser: Personcentrerad vård, Säker vård, Informatik.

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Kommunikation och undervisning (1, 2, 4); Omvårdnadsprocessen (6, 7, 8, 9, 10), Undersökningar och behandlingar (11), Arbetsledning och samarbete (13, 16), Professionellt förhållningssätt (18, 21).

Identifiera och kritiskt värdera en persons symptom, tecken och vårdbehov samt genomföra och dokumentera omvårdnadsprocessens alla steg under handledning och i dialog med patienten.

Förberedelse:

Välj i samråd med handledaren en patient.

Aktivitet:

Identifiera personens symptom och omvårdnadsbehov genom samtal och observation av patienten. Använd skattningsskalor om det är relevant

Planera med handledare, patient och eventuella närstående vilka omvårdnadsåtgärder som bör utföras med tanke på patientens unika behov

Utför vald omvårdnadsåtgärd

Utvärdera och dokumentera

Reflektera över:

Utvärdera med handledare. Vad gick bra? Genomfördes samtalet på ett personcentrerat sätt? Vad behövde kompletteras? Hur upplevde patienten samtalet och omvårdnadsåtgärden?

Instruktion för handledare: Välj en lämplig patient. Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Patientsäkerhet.

Lärandemål: jämföra innehållet i Hälso- och sjukvårdslagen med Lag om psykiatrisk tvångsvård utifrån begreppen delaktighet och integritet, identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet.

Kärnkompetenser: Förbättringskunskap och kvalitetsutveckling, Säker vård.

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Arbetsledning och samarbete (15,16), Professionellt förhållningssätt (20).

Identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet.

Förberedelse:

L Läs föreskrifter som gäller avdelningen, aktuella lagar och andra styrdokument.

Aktivitet:

Identifiera konkreta faktorer på en avdelning/mottagning som kan äventyra patientsäkerheten. Ge exempel på hur de kan hanteras.

Intervjua en medarbetare på avdelningen om faktorer på den aktuella arbetsplatsen som kan äventyra patientsäkerheten.

Reflektera över:

Säkerheten på enheten och tänkbara förbättringar.

Instruktion för handledare: Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Kunskapsbaserad vård.

Lärandemål: beskriva och redogöra för nationella riktlinjer, teorier och begrepp inom psykiatrisk hälso- och sjukvård, presentera och diskutera evidensbaserad kunskap och kunskapsbaserad vård inom området utifrån vetenskapliga artiklar och facklitteratur.

Kärnkompetenser: Evidensbaserad vård, Förbättringskunskap och kvalitetsutveckling

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Professionellt förhållningssätt (17, 19)

Beskriva och redogöra för relevanta delar av nationella- och/eller kliniska riktlinjer, teorier och begrepp inom psykiatrisk hälso- och sjukvård samt presentera och diskutera evidensbaserad kunskap och kunskapsbaserad vård inom området utifrån vetenskapliga artiklar och facklitteratur.

Förberedelse:

Läs nationella riktlinjer, SBU-rapporter och andra dokument som är relevanta för den verksamhet där du gör VFU.

Aktivitet:

Välj tre behandlingsmetoder som används på din VFU plats och undersök vilken evidens det finns för dessa metoder.

Reflektera över:

Finns det andra evidensbaserade behandlingsmetoder som kan användas?

Reflektera kring aktuella teorier och begrepp.

Instruktion för handledare: Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Förbered dig för akuta situationer.

Lärandemål: jämföra innehållet i Hälso- och sjukvårdslagen med Lag om psykiatrisk tvångsvård utifrån begreppen delaktighet och integritet, identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet.

Kärnkompetenser: Samverkan i team, Förbättringskunskap och kvalitetsutveckling, Säker vård,

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Arbetsledning och samarbete (13-16).

Träna akuta situationer då struktur och snabbhet är avgörande. Om något akut skulle hända på avdelningen, vilka uppgifter bör utföras och i vilken ordning.

Förberedelse:

Du har sannolikt redan fått information om var nödutgångar, brandsläckare, närmaste defibrillator och akutvagn/-väska finns. Repetera!

Ta reda på om det finns en katastrofplan. Läs den.

Aktivitet:

Tänk över i vilka akuta situationer akutvagn/-väska används

Gå igenom läkemedel som finns i akutvagn/akutboxen: när används vad, vem ordinerar, vem administrerar?

Reflektera över:

Kan något förbättras?

Reflektera kring katastrofplanen. Vad är avdelningens roll om en större katastrof inträffar? Vilken roll har andra avdelningar?

Instruktion för handledare: Följ upp studentens kunskap. Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Information till närstående.

Lärandemål: beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka personers dagliga liv, jämföra innehållet i Hälso- och sjukvårdslagen med Lag om psykiatrisk tvångsvård utifrån begreppen delaktighet och integritet, etablera tillitsfulla vårdrelationer och kommunicera med patienter, närstående och medlemmar i vårdteamet på ett pedagogiskt, empatiskt och respektfullt sätt, genomföra och dokumentera omvårdnadsprocessens alla steg under handledning och i dialog med patienten, identifiera attityder och värderingar gentemot personer med psykisk ohälsa.

Kärnkompetenser: Säker vård, Informatik.

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Kommunikation och undervisning (2, 4);
Omvårdnadsprocessen (6, 10), Professionellt förhållningssätt (18).

Öva med en medstudent om ingen verklig situation uppstår.

Förberedelse:

Ta reda på vem i teamet informerar om vad och hur det dokumenteras att informationen är given.

Aktivitet:

En närstående ringer och vill veta hur det är med patienten. Vad svarar du? Vilken information får den närstående?

Dokumentera samtalet med den anhöriga i journalen

Reflektera över:

Hur gick samtalet? Kunde något gjorts bättre?

Hur följer du upp att patient och närstående har förstått och tagit informationen till sig?

Vilken information har närstående "rätt" till? Vad står det i lagar och regler? Hur begränsar du informationen? Varför?

Finns det etiska aspekter? Vilka?

Instruktion för handledare: Följ upp studentens kunskap. Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Teamarbete.

Lärandemål: redogöra för psykofarmakologiska, somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa.

Kärnkompetenser: Samverkan i team.

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Kommunikation och undervisning (3);
Omvårdnadsprocessen (10), Arbetsledning och samarbete (14).

Beskriv olika professioners roll i vården av en patient.

Förberedelse:

Välj i samråd med handledaren en patient. Utgå gärna från ett tidigare möte/samtal med patienten och/eller patientens journal.

Aktivitet:

Beskriv vilka professioner som varit inblandade i ”din” patients vård.

Samtala med personer som tillhör de olika professionerna om deras roll och ansvar i patientens vård.

Reflektera över:

Reflektera kring olika professioners roll i vården av patienten.

Instruktion för handledare: Välj en lämplig patient. Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Samordnad Individuell Plan (SIP).

Lärandemål: redogöra för psykofarmakologiska, somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa, jämföra innehållet i Hälso- och sjukvårdslagen med Lag om psykiatrisk tvångsvård utifrån begreppen delaktighet och integritet, identifiera händelser eller situationer i vårdmiljön som kan påverka patientens säkerhet.

Kärnkompetenser: Personcentrerad vård, Samverkan i team, Säker vård, Informatik

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Kommunikation och undervisning (3); Omvårdnadsprocessen (6, 7, 9, 10), Arbetsledning och samarbete (13, 14, 16), Professionellt förhållningssätt (18).

Förbered, och genomför om möjligt, en s.k Samordnad Individuell Plan (SIP)/annan strukturerad vårdplanering med stöd av din handledare.

Förberedelse:

Vilka aktörer är det relevant att ha med?

Vilka data bör du ha med till mötet?

Vilka risker kan patienten utsättas för och vilka resurser har patienten efter utskrivning?

Aktivitet:

Genomför och dokumentera mötet.

Reflektera över:

Hur gick det? Vad kunde gjorts bättre/annorlunda?

Hur kan du under ett vårdplaneringsmöte hjälpa patienten till en personcentrerad vård?

Instruktion för handledare: Välj en lämplig patient. Reflektera tillsammans.

Strukturerad aktivitet i VFU: Förbered en utskrivning.

Lärandemål: beskriva och förklara hur psykisk ohälsa kommer till uttryck i form av symptom och tecken samt hur dessa kan påverka personers dagliga liv, redogöra för psykofarmakologiska, somatiska, psykologiska och psykosociala vårdinsatser vid psykisk ohälsa, identifiera och kritiskt värdera en persons symptom, tecken och vårdbehov.

Kärnkompetenser: Personcentrerad vård, Samverkan i team, Informatik.

AssCE Bedömningsområden (faktorer): Kommunikation och undervisning (1, 2, 3, 4); Omvårdnadsprocessen (6, 7, 10), Arbetsledning och samarbete (13, 14, 16), Professionellt förhållningssätt (17, 18, 20).

Förbered, och genomför om möjligt, en utskrivning.

Förberedelse:

Tänk igenom vilka förberedelser som behöver göras före utskrivning, och vem som ska göra vad. Ta reda på hur en epikris skrivs.

Aktivitet:

Genomför och dokumentera utskrivningen.

Reflektera över:

Hur gick det?

Kan en epikris hjälpa patienten till en personcentrerad vård?

Instruktion för handledare: Välj en lämplig patient. Reflektera tillsammans.